

GAMMALT & NYTT

MEDLEMSBLAD FÖR HUDDINGE HEMBYGDSFÖRENING

2026 NR 2 • ÅRGÅNG 42

VÅREN ÄR HÄR

Mars månad har inletts med soliga dagar och väderexperterna säger att våren har kommit till Stockholmsområdet. Våren har beskrivits i musik, diktning och konstverk av tre, som haft anknytning till Huddinge med omnejd.

Alice Tegner bodde under förra sekelskiftet på Tullinge gård. En av barnvisorna, som hon tonsatt och finns i sångboken "Nu ska vi sjunga" är

Blåsippan ute i backarna står
niger och säger "Nu är det vår"

Karin Boyes ungdomstid var i diktarlyan på Tvärvägen (idag en gångväg i radhusområdet och Solvägen 59).

Ja, visst gör det ont när knoppar brister
Varför skulle annars våren tveka
Varför skulle all vår heta längtan
bindas i det frusna bitterbleka?

Prins Eugen, kallad Målarprinsen, tillbringade tid på Balingsta gård. Då tillkom den berömda målningen *Våren*, som kan beskådas på Valdemarsudde.

Almqvist&Wiksells
skoleböcker

Känn att det är vår
Åke Blomqvist
ordförande

Foto May och Hans Mehlin
Karin Boyesällskapet

Prins Eugen, 1865–1947

föddes i augusti 1865 på Drottningholms slott som yngste son till Oskar (II) och Sofia av Nassau. Prins Eugen var hertig av Närke. Sedan han avlagt student- och officersexamen ägnade han sig uteslutande åt sitt konstnärskap. Han framträdde första gången i Paris 1889 med bland annat ett Skånelandskap. Eugen var en av sin tids främsta landskapsmålare och en betydande konstsamlare med inriktning på främst svensk konst.

På bordet i kammaren på Nyboda hembygds- och skolmuseum står en tavla med målningen. Våren.

TOMTFEBER OCH VILLADRÖMMAR

Bo Olof Nordberg

När Västra stambanan drogs genom området och Stuvsta fick sin station (öppnad 1917) blev platsen snabbt ett nav för den tidens kanske hetaste trend: villalivet utanför storstaden.

Under 1920-talet var Stuvsta station faktiskt en av Sveriges mest trafikerade stationer räknat i antalet resenärer. Det kan låta överraskande idag.

Anledningen var inte industri eller långväga resande – utan tomtspekulanter.

Bild ur Jan-Erik Heikefekts skrift Stuvsta station 100 år

Tomtfeber och villadrömmar

Efter första världskriget fanns en stark längtan bort från trånga innerstäder. Egnahemstanken stod högt i kurs: luft, ljus, trädgård och ett eget hus för familjen.

Markägare och exploatörer styckade upp stora markområden runt Stuvsta och annonserade flitigt i tidningarna.

Stationen som skyltfönster

Stuvsta station blev ett slags port till framtiden. Den var välskött, hade väntsal, biljettexpedition och låg strategiskt i landskapet. För många var det första intrycket av ett nytt liv – och stationens betydelse gick långt utöver själva järnvägstrafiken.

Från spekulation till samhälle

Med tiden förvandlades spekulationerna till verklighet. Villor byggdes, vägar drogs, skolor och affärer tillkom. Stuvsta gick från att vara glest bebyggd landsbygd till ett etablerat villasamhälle, starkt knutet till pendeltåget in mot Stockholm.

Foto ur Jan Erik Heikefelts skrift Stuvsta station 100 år, som kan köpas hos hembygdsföreningen.

STUVSTA IF 100 ÅR – FIRAS 14 MAJ

Åke Blomqvist

Här några utdrag om föreningens bildande och de första åren från boken *STUVSTA – Från forntid till förort*, utgiven av Huddinge hembygdsförening 2007.

Stuvsta Idrottsförening

(Stuvsta IF)

Redan då Stuvstas utbyggnad började planeras utgick dåvarande Stufstabolaget från att samhället skulle ha en idrottsförening.

Den 11 maj 1926 bildades SIF av tio stuvstagrabba på en uteservering i Snättringe. Styrelsen satt bara en par månader, men den fick ändå igång verksamheten. Det var framför allt friidrott som var intressant.

Klubben betydde allt för många stuvstaungdomar det fanns inte så mycket annat att roa sig med här. ”Alla” gick med i föreningen, som hade många sektioner.

Så tidigt som 1927 kom skidor och orientering med bland aktiviteterna. Klubben ordnade en bana i skogen mellan Rågsved och Magelungen, och startavgifterna gav inkomster.

Löpa fick man göra på Huddingevägen, där Nils (Nisse) Carlsson 1929 satte ett rekord på 11,2 på 100 m. Kom det en bil fick man göra paus... Cykling, fotboll och schack fick egna sektioner och man gick med i Riksidrottsförbundet, som lånade ut 7000 kronor till idrottsplatsbygget.

1930 var pengarna till idrottsplatsen slut, och byggandet avstannade. Nu ville föreningen låna 6000 kronor av Centralföreningen för Idrottens främjande, men förutsättningen var att Huddinge kommun ställde upp med borgen för lånet. På den tiden sysslade kommunen mest med fattigvård, så det blev avslag. Men efter påtryckningar gick man med på att ordna det hela, om det gick att få fram underborgenärer. Stuvsta municipalfullmäktiges och nämnders ledamöter ställde då upp tillsammans med Stuvstabolaget. Under ledning av en nyttillträdd idrottsplatsstyrelse med tre ledamöter från Stuvsta IF och två från Stuvsta samhälle kunde så arbetet fortsätta. Den anställde en entreprenör, som jobbade vidare med idrottsplan och löparbanor. Tyvärr räckte inte pengarna, så ytterligare 3000 kr lånades av Handelsbanken mot att ett tjugotal medlemmar fick gå i borgen.

1931 kom bandy med på programmet, man skottade hemmaplanen på Trehörningen. Vid pingsthelgen var det premiär för åttamannastafetten ”Stuvsta runt”, ett återkommande evenemang. Spännande klubbmatcher utkämpades mot Tullinge SK och Snättringe SK. Men detta år blev det en tillfällig nedgång för friidrotten. Flera av löparens gick över till klubbar i sta'n.

Idrottsplatsfrågan i Stuvsta synes ordna sig.

**Markavstyckningen har godkänts,
municipalnämnden skall
nu söka lagfart.**

Ungdomstävlingar på 1930-talet

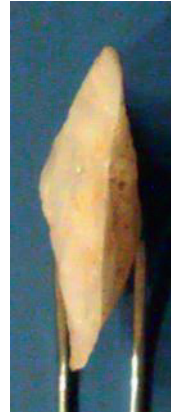

Torsdagen den 14 maj firar föreningen sitt 100-årsjubileum i Stuvstahallen. Öppet för allmänheten mellan 09:30-17:00. Hembygdsföreningen är på plats och visar ett par utställningsskärmar under dagen.

HUDDINGES ÄLDSTA VERKTYG

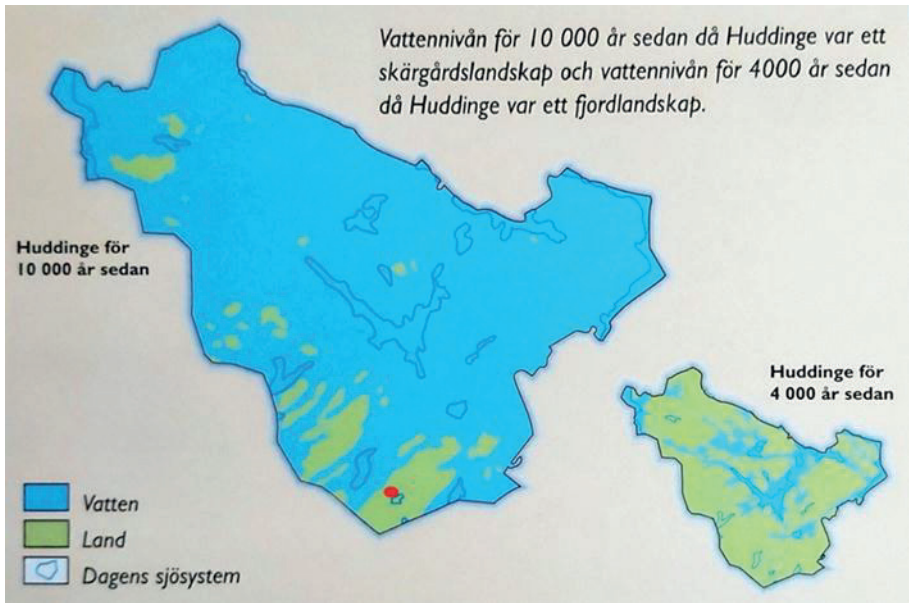
Göran Horseholm

För 10 000 år sedan var Huddinge och hela Stockholmsregionen en skärgård där endast några av de högsta bergen stack upp över havsytan. Huddinges troligen äldsta verktyg hittade jag 1987 i närheten av sjön Trehörningen i Paradiset, (röd prick på kartan nedan). Verktöget som är gjort av kvarts har en tydlig brottyta på ena sidan vilket antyder att det kan ha brutits av, kanske vid användning eller vid tillverkning och då hamnat bland övrigt kvartsavslag som spolats fram ur sanden efter en regnskur.

Bilderna visar en liten yxa eller skrapa.

En bit längre upp mot sjön fanns där även ett kvartsbrott där man troligen hämtat råmaterialet.

Kartan hämtad från skriften, Hela Huddinge under vatten, utgiven av Huddinge Kommun 1994.

Fyndplatsen är numera registrerad som fornlämning. Verkytet finns att se på Nyboda Hembygds- och Skolmuseum.

Fynd av och bilder på verktyget Göran Horseholm.

PIMPEN, ETT SPEL MED STENAR

Göran Horseholm

Som barn lekte man oftast ute, mest i skogen eller på grusvägarna. En av lekarna som jag och mina lekkamrater i Segeltorp tyckte var rolig, var den vi kallade "att spela Pimpen".

Teckning G Horseholm

Pimpen gick till så att alla försåg sig med en lagom stor sten att kasta, sten fanns att tillgå i skogen intill vägen. Stenen skulle vara så platt som möjligt för att inte rulla i väg. I vägens mitt placerades en större sten med en flat ovansida, på den placerades en liten sten, kallad pimpen. Sedan stegades ungefär 16 fotsteg från stenen

med pimpen och ett streck drogs med skon i gruset tvärs över vägen. Alla placerade sig bakom strecket och kastade sedan sina stenar mot stenen med pimpen, den som kom längst ifrån fick därefter "vakta" pimpen. Övriga gick tillbaka bakom strecket. Därefter kastade alla sina stenar igen mot stenen med pimpen. Man kastade sedan i ordning efter hur nära man kommit stenen med pimpen gången innan. Efter utkastet började den som kommit närmast pimpen att först försöka träffa alla andras stenar och sedan försöka slå bort pimpen med sin sten. Man stod där den egna stenen senast landat. Om man missade någons sten var det den som låg näst närmast tur, o.s.v. Så fortsatte det till någon lyckades träffa allas stenar och därefter försökte slå bort pimpen. Här gällde det att vara taktisk och träffa de andras stenar i sådan ordning att man kom nära stenen med pimpen så att man kunde slå bort den. Träffade man pimpen tog man upp sin sten och sprang tillbaka bakom strecket. Samtidigt skulle den som vaktade pimpen först lägga tillbaka pimpen och sedan springa tillbaka bakom strecket. Även alla andra tog sina stenar och sprang. Den som sist passerade strecket fick vakta pimpen - ingen ville vakta pimpen. Minst tre-fyra bör man vara för att spela men roligast var det när vi var många.

Vad jag förstår så har dagens barn fullt upp med sina mobiler och med att hålla sig uppdaterad om vad alla andra gör, spela dataspel, eller delta i någon organiserad aktivitet. Detta kan då medföra att de inte har tid över för att leka fritt ute efter skolan. Denna lek kommer troligen som andra utelekar därför att så småningom glömmas bort.

Jag har skrivit ner reglerna för att jag tycker att leken bör bevaras.

Man kan även undra hur gammal spelet kan vara, då inget annat behövs än stenar för att spela.

KALLASTE VINTERDAGARNA I HUDDINGE UNDER 1900-TALET

Bo Olof Nordberg

Inledningen av vintern 2026 var kylig, men inte alls som Huddinge hade det 1987.

Här är en översikt över de kallaste vinterdagarna i Huddinge och dess närområde (Stockholm) under 1900-talet, baserat på klimatdata från Stockholm med regionalt perspektiv.+ - eftersom det inte finns detaljerade lokala rekord specifikt från Huddinge tillgängliga i öppna källor.

Extrem kyla i Stockholmsområdet under 1900-talet

Huddinge ligger i Stockholms län, där vädermätningar huvudsakligen har gjorts i Stockholms city. Dessa ger ett bra riktvärde för hur det kan bli i Huddinge, särskilt under de allra kallaste vintrarna.

Rekordlåga temperaturer i Stockholm ger en fingervisning om extrema vinterdagar i Huddinge.

-28,2 °C. Det lägsta i Stockholm - den 25 januari 1942

Under 1900-talet var flera vintrar mycket kalla i Stockholm, som speglar sig i Huddinges klimat.

-22,4 °C i januari 1979

-25,4 °C i januari 1987 (-29 °C i Fullersta)

-25,4 °C i januari 1985

Dessa temperaturer är årsrekord för respektive år och ger exempel på några av de *kallaste dagarna* i vintertid för hela stockholmsområdet under 1900-talet.

Vintrar med särskilt kraftig kyla

Vissa perioder hade kraftiga och ihållande köld-perioder i Mellansverige.

Vintern 1941–1942 var en av de kallaste vintrarna i Södra Sverige, relaterad till kontinental arktikluft från öster som gav extrem kyla i Svealand. Vintrarna 1985–1987 var också mycket kalla i Sverige. Stockholmsdata visar flera mycket kalla dagar under den tiden.

Under sådana perioder var det vanligt med långa följder av dagar med mycket låga temperaturer och flera dagar i rad med tvåsiffriga minusgrader.

Om klimatet i Huddinge och normalt vinterväder

I genomsnitt är vintrarna i Huddinge betydligt mildare än i norra Sverige. Normalt är januaritemperaturen runt -3°C till -4°C på natten.

De exenplariskt kalla dagarna i Stockholm fungerar därför som bra basdata för vad som varit extrema vinterdagar som även Huddinge kan ha upplevt under exceptionella köldperioder.

REDAKTION

Huddinge Hembygdsförening
Kommunalvägen 16
141 61 Huddinge
Layout: Göran Horseholm

Tel. 08-711 26 70
SMS 070-871 12 63
PlusGiro: 33 40 13-0
Swish 123 293 34 48

E-post: info@hembygdhuddinge.se
Hemsida: www.hembygdhuddinge.se
ISSN: 3035-6385

**HUDDINGE
HEMBYGDSFÖRENING**